

Тихомир Стевановић

У ПОЧАСТ ХАРМСУ

1. Angri cucharachа или Алексије Драгутиновић о Хармсу

Ето, ујаче, јуче на степеништу сретнем Хармса. Седим тако, пуцкам вашке међу прстима, кад он: метно кајиш око врата као кравату а други крај у уста, клима главом и вели ми: “Добар дан!”

Шта ти мени добар дан, ко си ти мени на дан, велим, дрчно. “Да пијемо вотку” опет ће он. Одакле теби вотка, мајке ти, ја ћу дрчно. Да видиш чуда, ујаче, извади сатрљак испод капута и намигну ми онако безобразно. Добро де, велим, попијем му оно стакленце. Кад ти он удри у плач: “А мени?”, вели.

Ја ти љуљнем њега ногом за врат и он се загуши оним кајишем из кога су текле масне сузе, скотрља се низа степенице, испаде му боца и оно гле: једна старица која се прави као Хармс.

Знао сам, кажем јој ја, Хармс је умро од глади у Лубјанки.

А она ништа, намигну и оде. Оде без здраво.

Ето, тако сам на степеништу, ујко, пијан и нисам срео Хармса.

2. ХАРМС БУЛГАКОВУ: О ЧУДНИМ ПОЈАВАМА

Никако не ваља. Није ни ватра за уздање. Човек, рецимо, води дневник. И дође му тако, један дан, па га спали. Просто подложи пећ, узме све лист по лист, корице на крају, натутка, запали. Мисли: завршена ствар. Нема папира, нема мисли. А ти дневници су чудо. Чудо, драги мој! Има ту, рецимо, када је Кољи никао први зуб. Или: Дарија данас није носила гаћице а простирала је веш на тераси изнад мене. Или, како се пљунуло пословођи Махареву у чај док је рибао Смоленка у магацину. Свашта ту има. И не пале се дневници због тога. Не. Они горе јер неком, негде, некако, нешто падне на памет. Незгодација жива те мисли: не знаш какве све путеве нађу. Кренеш, примера ради, на посао и пријела ти се коњска кобасица. Тек тако. Ниси ни гладан а баш то хоћеш под

зубе. Питаш у месари – нема. Ајде де. Добро, кажеш себи, одеш у другу. Ни тамо нема. Дај било коју. Кад оно, приметиш, никаквих кобасица нема! Погледаш боље а касарин у чистом, белом, апотекарском мантилу. Све сија око њега: витрине испод утланцаног стакла, куке на зиду, уредно послани по величини ножеви и сатаре на пању. Све празно. И, тек тако, дуне ти где код нас ничег нема! Изнервиран дођеш кући, право за оловку и запишеш где је беда ударила, јер коња и свиња има а кобасица нема! Неко време прође, читајући шта си чврчкао по хартији падне ти на ум где тога није било тај и следећи дан, јер се, рецимо, Василиј машиновођа запио, спорије возио композицију са намерницама. А ти су баш нашао уранити са жељама. Стид те самог себе јер си посумњао. И ко зна шта си ту све писао! Не сећаш се. Спалиш све то. Али, прође неко време и твој дневник, уредно прекуцан у три примерка, заведен, печатиран на прописним местима од прописних људи, лежи на столу државног тужиоца. Једне ноћи тебе замоле да дођеш, дају ти превоз, два ћутљива пратиоца, колико да не би залутао и отишао у Константинопољ. Док седиш на клупи, у пицама и папучама, онако босоног, а снег веје кроз прозор без стакала, није ти јасно откуд твоје мисли у три примерка.

Мистерија, кад ти кажем, то са мишљењем.

3. БУЛГАКОВ ХАРМСУ: О СТИДУ

Усним где у пицама са ноћном капицом и папучама седим у неком бетонском собичку, уредно закључан иза металних врата. Хладно, пири ветар, улећу оштре пахуље снега кроз прозорско окно. Нема стакала на прозорима високо стављеним уз плафон. „Како се не би обесио док чекаш“, прође ми кроз главу. Осврћем се, није ми јасно откуд ја ту? Кад, приметим, опарао ми се шав на десном рукаву! Није Јелена видела и зашила. Зинула ми пицама на саставу и све више зјапи, као нека рана. Мени непријатно. Жив ме срам поједе. Шта ће рећи људи о мојој уредности, када дођу?

Јер, увек дођу по тебе.